

**ӨВӨРХАНГАЙ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

62173 Арвайхээр, Өвөрхангай аймаг,
Утас/Факс: (976) 7032 3253,
E-mail: uvurkhangai@audit.gov.mn

2020.07.28 № 259
танай _____-ны № _____-т

**Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн
дүгнэлт**

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.1, 37.3, 37.5 дахь хэсгийг тус тус үндэслэн сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2020 оны ээлжит сонгуульд оролцох тус сумын Ардчилсан намаас ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн 2020 оны ээлжит сонгуульд оролцох сумын Ардчилсан нам нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон “Алсын хараа-2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлоготой нийцүүлэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын дүнгийн хамт аймаг дахь Төрийн аудитын байгуулагад ирүүлж, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль 37 дугаар зүйлийн 37.5-д заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Аймаг дахь Төрийн аудитын газар нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2020 оны ээлжит сонгуульд оролцох сумын Ардчилсан намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ “Төрийн аудит MNS 6817-1:2020” Тулгуур зарчим, “Төрийн аудит MNS 6817 - 6 : 2020” Нийцлийн аудитын зарчим, “Төрийн аудит MNS 6817-8:2020”, Өвөрхангай аймгийн нэгдсэн төсвийн 2020 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, “Өвөрхангай аймгийн эдийн засгийг 2014-2024 онд хөгжүүлэх бодлогын баримт бичиг”, Нийцлийн аудитын стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон “Алсын хараа-2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, 2021-2022 оны төсвийн төсөөллийн тухай хууль, холбогдох байгууллагаас авсан тайлан, судалгаа, мэдээллийг тус тус шалгуур болгон авч үзсэн.

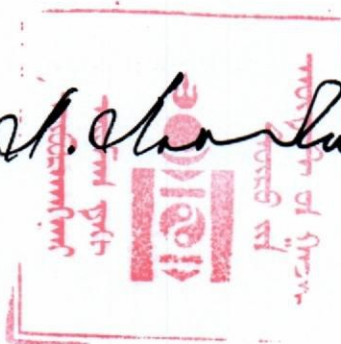
Дүгнэлт

Сумын Ардчилсан намын “Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2020 оны ээлжит сонгууль”-д оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр, түүнд орсон зорилт арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, Алсын хараа-2050 Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлогын заалт, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Сумын Ардчилсан намын мөрийн хөтөлбөр /2.2 хуудас/-ийг хавсаргав.

Хувийг: Сумын сонгуулийн хороонд

ДАРГА БӨГӨӨД
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Л.ЛАМААЧИН

ШИНЭ ХАЙРХАНДУЛААН

ХӨГЖЛИЙН
БОДЛОГО **20/20**

ХҮН БҮРД ОРЛОГО
ӨРХ БҮРД ӨСӨЛТ ✓

АЙМАГ, СУМЫН ИРГЭДИЙН ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН ХУРЛЫН СОНГУУЛЬД
ОРОЛЦОХ МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

2020

ШИНЭ ХАЙРХАНДУЛААН – ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО 2020
СОНГУУЛИЙН МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

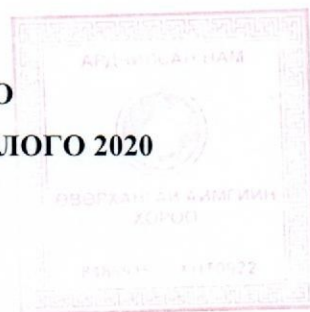
АЙМАГ, НИЙСЛЭЛ, СУМ, ДҮҮРГИЙН ИТХ-ЫН СОНГУУЛИЙН
2020 ОНЫ СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН
ХАЙРХАНДУЛААН СУМЫН АРДЧИЛСАН НАМЫН МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

Монгол Улсын тусгаар тогтнол, Үндэсний эрх ашиг, Үндсэн хуульт Ардчиллаа хамгаалан бэхжүүлж, хувь хүний эрх, эрх чөлөө, шударга ёс хуулийн засаглал, чөлөөт зах зээл, иргэний нийгмийн зарчимд суурилсан тогтвортой хөгжлийн төлөөх баруун төвийн намын хувьд Монгол хүн бүр хүсэл мөрөөдөлтэй, эрх бүр аз жаргалтай амьдрах хөгжлийн боломжийг дэмжсэн, иргэд нь эрх чөлөөтэй, эрх тэгш, хариуцлагатай, Ардчилсан Монгол Улсаа хөгжүүлэхийг ЭРХЭМ ЗОРИЛГО болгож,

- Монгол хүний эрх, эрх чөлөө, бие даасан байдлыг хангах
- Хувийн өмч, өрсөлдөөнт зах зээл, төрийн хязгаарлагдмал оролцоо, хуулийн засаглал
- Үндэсний өв уламжлал, түүх соёлоо дээдлэн үнэт зүйлээ болгон тунхагласан

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН ХАЙРХАНДУЛААН СУМЫН АРДЧИЛСАН НАМ 2020-2024 оны аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн ИТХ-ын сонгуульд оролцох “ШИНЭ ХАЙРХАНДУЛААН – ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО 2020” мөрийн хөтөлбөрөө Та бүхэндээ толилуульж байна.

УРИА: ӨРХИЙГ ДЭМЖСЭН – ӨСӨЛТИЙН БОДЛОГО
НЭР: ШИНЭ ХАЙРХАНДУЛААН – ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО 2020

(Handwritten signature)

Гарчиг

НЭГ. ХУВЬ ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ, ЭРХ ЧӨЛӨӨ

- 1.1. ӨРСӨЛДӨХ ЧАДВАРТАЙ БОЛОВСРОЛ
- 1.2. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ТӨГС ҮЙЛЧИЛГЭЭ
- 1.3. ХҮН АМЫН ХӨГЖИЛ, ӨРХ ГЭР БҮЛ
- 1.4. АЖЛЫН БАЙР ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ
- 1.5. НИЙГМИЙН ХАМГААЛАЛ
- 1.6. СОЁЛ, УРЛАГ, СПОРТ

ХОЁР. ХҮРТЭЭМЖТЭЙ ЭДИЙН ЗАСАГ

- 2.1. ХЯМРАЛЫН ҮЕИЙН ОНЦГОЙ БОДЛОГО
- 2.2. ӨСӨЛТИЙН БОДЛОГО
- 2.3. ДЭД БҮТЭЦ
- 2.4. ЭРЧИМ ХҮЧ
- 2.5. АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛ
- 2.6. ХҮНСНИЙ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ

ГУРАВ. ЭЗЭН МОНГОЛ

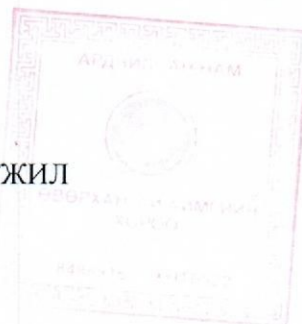
- 3.1. ХОТ, ХӨДӨӨГИЙН ТЭНЦВЭРТЭЙ ХӨГЖИЛ
- 3.2. “ШИНЭ ХӨДӨӨ” ХӨТӨЛБӨР
- 3.3. “ШИНЭ СУМ” ТӨСӨЛ
- 3.4. БЭЛЧЭЭР АШИГЛАЛТ
- 3.5. МАЛ АЖ АХУЙ
- 3.6. ГАЗАР ТАРИАЛАН

ДӨРӨВ. ХУУЛЬТАЙ МОНГОЛ

- 4.1. ИРГЭНДЭЭ ҮЙЛЧИЛДЭГ ЗАСАГЛАЛ

ТАВ. АЮУЛГҮЙ, АМГАЛАН МОНГОЛ

- 5.1. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖИЛ

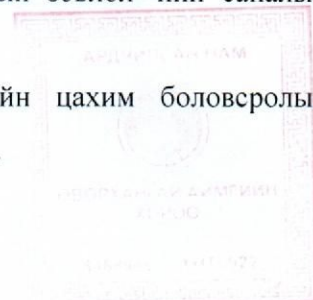

Handwritten signature and initials in black ink, located in the bottom right corner of the page.

НЭГ. ХУВЬ ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ, ЭРХ ЧӨЛӨӨ

1.1. ӨРСӨЛДӨХ ЧАДВАРТАЙ БОЛОВСРОЛ

1. Хүүхэд бүрийг хөгжүүлж, бүтээлч сэтгэлгээтэй, өөртөө итгэлтэй, эх нутгийнхаа байгаль, түүх, үндэсний хэл соёл, эрүүл мэндийн мэдлэг, үндэсний өв уламжлалаар бахархдаг хүмүүжил олгох “Зөв Монгол хүүхэд” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.
2. Сумын залуусыг архидан согтуурч, түүний уршгаас гэмт хэрэг зөрчилд холбогдохоос сэргийлж, тэдэнд сургалт, сурталчилгаа, эрүүл амьдрах хэв маягт нь зориулж сургалт, сурталчилгааны клуб ажиллуулна.
3. Малчин өрхийн 6-8 настай хүүхдийг гэрээр сургах гэрийн сургалтын тогтолцоог бүрдүүлнэ.
4. Сумын төвд нэн шаардлагатай мэргэжлээр боловсон хүчин бэлтгэх зорилгоор Улсын Их Дээд Сургуулиудад залуусыг суралцахад дэмжлэг үзүүлж, ажлын байраар хангана.\Бага анги, Хөгжим, Математик, Физик, Хими, Биологи, Сувилагч гэх мэт бусад дутагдалтай мэргэжлээр\
5. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийг соёлын үйл ажиллагаанд идэвхтэй оролцуулах, тэдний авъяас, хөдөлмөр бүтээлийг дэмжиж ажиллана.
6. Багш нарын мэдлэг, ур чадварыг тухай бүрд нь дээшлүүлж, давтан сургахад орон нутгийн төсвийн санхүүжилтэд дэмжлэг үзүүлнэ.“Шинэ багш” хөтөлбөр хэрэгжүүлнэ.
7. ЕБС-ийн багш нарын амжилтыг хөхүүлэн дэмжиж, багш, шавийн амжилтыг харгалзан Сумын засаг дарга, ИТХ-ын даргын нэрэмжит шагналуудыг бий болгож, багш нарын ажлыг шударга үнэлэх тогтолцоонд дэмжлэг үзүүлэн ажиллана.
8. Сургууль, цэцэрлэгийн удирдлагыг мэргэшсэн, тогтвортой, улс төрөөс хараат бус байх нөхцөлийг бүрдүүлж, удирдах албан тушаалтныг чөлөөлөх, томилох асуудалд аймаг, сумын иргэдийн төлөөллөөс бүрдсэн “Боловсролын зөвлөл”-ийн саналыг харгалздаг байх эрх зүйн орчныг бүрдүүлнэ.
9. Төрийн албан хаагчид болон сумын ажилгүй иргэдийн цахим боловсролыг дээшлүүлэх талаар НТББ-ын арга зүйтэй хамтран ажиллана.

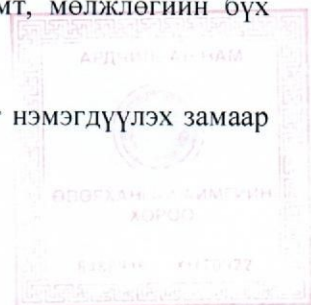

1.2. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ТӨГС ҮЙЛЧИЛГЭЭ

1. Иргэдийн халдварт болон халдварт бус өвчлөл, эх болон нярайн эндэгдлийг бууруулж, урьдчлан сэргийлэх ажлыг үе шаттайгаар зохион байгуулна.
2. Хүнийг өвдөхөөс нь өмнө урьдчилан сэргийлэх үзлэг, оношилгоог өрх гэрийн түвшинд тогтмол хийдэг эрүүл мэндийн үйлчилгээний шинэ хэлбэрийг бий болгож, гэрийн эмчийн шинэ тогтолцоонд шилжинэ.
3. Архи тамхи болон бусад сэтгэцэд нөлөөлөх мансуурлах бодист донтох, амиа хорлолтын шалтгаан, сэтгэл гутралын өвчлөл, хамаарлын болон бусад сэтгэцийн эмгэг өвчнийг эрт илрүүлж, эмчлэх, нөхөн сэргээх үйлчилгээг бий болгоно.
4. Иргэн бүрийг насны бүлэгт нь тохирсон урьдчилан сэргийлэх үзлэг, оношилгоонд хамруулна.
5. Сумын эрүүл мэндийн төвийн залуу эмч нарын мэргэжил, боловсролыг хуулийн дагуу таван жил тутамд тасралтгүй дээшлүүлнэ.
6. Тэтгэвэр тогтоолгосон ахмад эмч нарыг эрүүл мэндийн байгууллагад зөвлөхөөр ажиллуулахыг тухайн системийн дээд байгуулагуудад уламжлан ажиллах талаар бодлого баримтлан ажиллана.
7. Сумын эрүүл мэндийн төвийн түргэн тусламжийн тээврийн хэрэгслийн парк шинэчлэлт хийнэ.

1.3. ХҮН АМЫН ХӨГЖИЛ, ӨРХ ГЭР БҮЛ

1. Хүүхдийн хүмүүжил, төлөвшлийн асуудалд онцгой анхаарч, цэцэрлэгийн өмнөх насны хүүхдийг хүмүүжүүлэх олон талт ажлыг зохион байгуулна.
2. Сумын залуучуудийн чөлөөт цагийг зөв боловсон өнгөрүүлэх төвтэй болно
3. Гэр бүлийн гишүүн бүрд гэр бүлийн боловсрол олгох, ажил хөдөлмөр эрхлэх, санхүү, бизнесээ хөгжүүлэх, амьдрах орчноо хамтдаа сайжруулах, мэдлэг ур чадварын сургалт, зөвлөмжөөр хангагдах боломжийг орон нутгийн хөгжлийн бодлоготой уялдуулан хэрэгжүүлнэ.
4. Хүүхэд, эмэгтэйчүүдийн эсрэг хүчирхийлэлтэй тэмцэж, дарамт, мөлжлөгийн бүх хэлбэрээс хамгаалах хуулийн хэрэгжилтийг сайжруулна.
5. Хүүхэд харах үйлчилгээг хөгжүүлэх, цэцэрлэгийн хүртээмжийг нэмэгдүүлэх замаар эмэгтэйчүүдийн хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжинэ.

1.4. АЖЛЫН БАЙР ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ

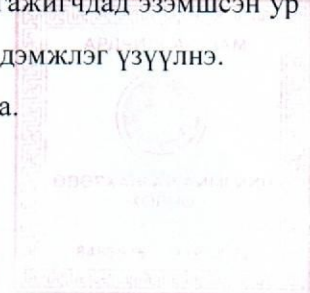
1. Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн менежментийг сайжруулахад чиглэсэн бодлого хэрэгжүүлнэ.
2. Төрийн үйлчилгээний байгууллагуудад дутагдалтай байгаа хүний нөөцийг бодлогоор дэмжинэ.
3. Ажлын байр нэмэгдүүлэх зорилгоор сум болон багуудад ЖДҮ-г дэмжин ажиллана.

1.5. НИЙГМИЙН ХАМГААЛАЛ

1. Ахмадын өдөр өнжүүлэх төвийг бий болгож хөгжүүлнэ.
2. Нийгмийн халамжийн салбарт сайн дурын ажлыг бодлогоор дэмжинэ.
3. Эрүүл мэнд, боловсролын салбарт ажиллагсдын нийгмийн асуудалд онцгой анхаарч ажиллана.
4. Малчдын нийгмийн даатгалын хамралтыг нэмэгдүүлж, тэдний нийгмийн баталгааг хангана.
5. Эх хүүхэд, өндөр настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд үзүүлэх эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний чанар хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.

1.6. СОЁЛ, УРЛАГ, СПОРТ

1. Уламжлалт өв соёлоо бодлогоор дэмжин монгол хүнийг төлөвшүүлэхэд онцгойлон анхаарна.
2. Соёлын өвийг тоон системд хөрвүүлэн хадгалж, олны хүртээл болгоно.
3. Соёлын биет ба биет бус өвийг хадгалан хамгаалах, сэргээн засварлах, түүнийг хамгаалан цуглуулагч, тээн уламжлагч нарыг сурталчлан дэмжиж, үндэсний агуулгатай дэлхийн сонирхлыг татахуйц үнэ цэнтэй өвийг хөгжүүлнэ.
4. Археологийн болон түүх соёлын дурсгалт газрын хамгаалалтын зэрэглэл, ангиллыг шинэчилж, соёлын өвийг хамгаалагч, харгалзагчтай байх тогтолцоог бий болгоно.
5. Мэргэжлийн урлагийн сургалтын байгууллага төгсөгч, дадлагажигчдад эзэмшсэн ур чадвараа хөгжүүлэх, уран бүтээлээ олны хүртээл болгоход нь дэмжлэг үзүүлнэ.
6. Спортын бүх төрлийг дэмжин хөгжүүлэхэд анхааран ажиллана.

ХОЁР. ХҮРТЭЭМЖТЭЙ ЭДИЙН ЗАСАГ

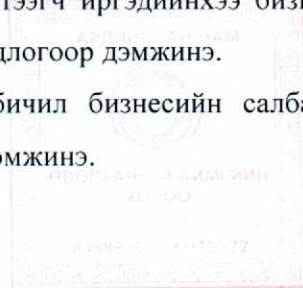
2.1. ХЯМРАЛЫН ҮЕИЙН ОНЦГОЙ БОДЛОГО

Дэлхий нийтийг хамарсан (КОВИД-19) цар тахлын тархалтаас шалтгаалж олон улсад эдийн засгийн түүхэнд байгаагүй маш ноцтой байдал үүсээд байна. Дэлхийн эдийн засаг 2020- 2021 онд уналтад орох төлөвийг олон улсын байгууллагуудаас 3 дугаар сарын байдлаар гаргасан байна. Монгол Улсын эдийн засгийн гол бүтээгдэхүүн болох зэс, нүүрсний үнэ мөн уналтад ороод байна. Иймд дараах арга хэмжээнүүдийг орон нутагт хэрэгжүүлнэ.

1. Төсвийн хэмнэгдсэн зардлыг иргэдийн эрүүл мэнд, аюулгүй байдлыг хангах, ажлын байрыг хадгалсан болон нэмэгдүүлсэн аж ахуй нэгжийг дэмжинэ.
2. Сум хөгжүүлэх сангийн зээлийг иргэдэд тэгш хүртээмжтэй, ялгаварлалгүйгээр олгоно.
3. Сум хөгжүүлэх сангийн эх үүсвэрийг жил бүр тогтвортойгоор нэмэгдүүлэн, үйл ажиллагааг тэгш хүртээмжтэй хүргэнэ.

2.2. ӨСӨЛТИЙН БОДЛОГО

1. Байгалийн нөөцийн өгөөжийг иргэдийн аж байдлыг сайжруулах, эдийн засгийн хөгжлийг дэмжих дэд бүтцийн бүтээн байгуулалт болон эдийн засгийн өсөлт, ажил эрхлэлтийг дэмжих тогтвортой олон тулгуурт суурь бий болгоход түлхүү чиглүүлэх бодлого баримтална.
2. Сумын онцлогт тохирсон “Брэнд”-бүтээгдэхүүн бий болгоход ЖДҮ-ийн бодлогоор дэмжинэ.
3. Ажиллах хүчийг нэмэгдүүлэх, ядуурлыг бууруулах, ажлын байр олноор бий болгохыг нэн тэргүүний зорилт гэж үзэн шинэ ажлын байрыг бий болгох бүтээн байгуулалт, бизнесийн төслүүдийг бүх талаар дэмжиж хөгжүүлнэ.
4. Төрийн албанаас бизнесийн салбарт шилжсэн баялаг бүтээгч иргэдийнхээ бизнес эрхлэлтийн хөрөнгө оруулалтын анхны санхүүжилтийг бодлогоор дэмжинэ.
5. Төрийн албанаас эрт тэтгэвэртээ гарч жижиг дунд, бичил бизнесийн салбарт шилжин баялаг бүтээх иргэдээ эдийн засгийн бодлогоор дэмжинэ.

6. Малчдын ноос, ноолуур, мах, махан бүтээгдэхүүн, сүү, сүүн бүтээгдэхүүн, арьс ширний бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлж, эдгээр бүтээгдэхүүнийг зах зээлд борлуулахад нь дэмжлэг үзүүлэн ажиллана.
7. Олон нийтийн оролцоо, олон улсын байгууллагуудтай хамтран ногоон хөгжлийн бодлого хэрэгжүүлж, байгаль орчныг нөхөн сэргээнэ.

2.3. ДЭД БҮТЭЦ

1. Сумын төвийн хатуу хучилттай замыг асбалтаар хучиж, их засвар хийх
2. Сумын төвийг төв замтай асбалтан замаар холбох ажлыг орон нутгаас сонгогдсон УИХ-ын гишүүдэд уламжилж, зам твих ажлыг эхлүүлнэ.
3. Голын гарам, жалга гууд орон нутгийн чанартай замын трансн дагуу гүүр хоолой барих зам засварлах ажлыг хийж гүйцэтгэнэ.

2.4. ЭРЧИМ ХҮЧ

1. Сумын эрчим хүчний найдвартай байдлыг ханган ажиллана.
2. Зарим багт өндөр хүчдлийн шугам сүлжээ оруулах ажлыг орон нутгаас сонгогдсон УИХ-ын гишүүдэд уламжилж, хамтран ажиллах тал дээр онцгой анхаарна.

2.5. АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛ

1. Спортын, эрүүл мэндийн, эко- туризмын, нүүдэлчний өв соёлоо сурталчлах зэрэг аялал жуулчлалын төрөл хэлбэрүүдийг хөхүүлэн дэмжинэ.

2.6. ХҮНСНИЙ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ

1. Сумын иргэдийн хүнсний хэрэгцээг хангах зорилгоор төмс, хүнсний ногоо, жимс, жимсгэний мод, нарийн ногооны тариалалт зэргийг бодлогоор дэмжин ажиллана.
2. Дөрвөн улирлын хүлэмжийн төсөл хөтөлбөрийг хувийн хэвшилтэй хамтран хэрэгжүүлнэ.

ГУРАВ. ЭЗЭН МОНГОЛ

3.1. ХОТ, ХӨДӨӨГИЙН ТЭНЦВЭРТЭЙ ХӨГЖИЛ

Хот, хөдөөгийн хөгжлийн ялгааг арилгах тэнцвэртэй хөгжлийн бодлого хэрэгжүүлнэ. Бүс нутгийн эдийн засгийн өрсөлдөх чадвар, зах зээлийн нөхцөл байдалтай уялдуулан бүсчилсэн хөгжлийн үзэл баримтлалыг шинэчилнэ.

1. Үүрэн телефоны бүх сүлжээний өргөтгөл, хүртээмжийг нэмэгдүүлэх
2. Бэлчээрийн болон хүн амын усан хангамжийг сайжруулах

3. Өвс тэжээлийн фондын тоог нэмэгдүүлж, түүнд шаардагдах өвс тэжээлийн нөөцийг бүрдүүлж, хадлан тэжээл бэлдэх бүлэг хоршоо малчдыг бодлогоор дэмжинэ.
4. Сумын төвийн гудамж хороололд хогийн сав байрлуулж, төвлөрсөн хогийн цэгийг эмх цэгтэй болгоно.

3.2. “ШИНЭ ХӨДӨӨ” ХӨТӨЛБӨР

1. Бэлчээрийн менежментийг сайжруулна.
2. Бэлчээрийн усан хангамжийг сайжруулах зорилгоор худаг усны цэгийг нэмэгдүүлэх, шинээр гаргах, засварлах зэрэг ажлуудыг хийнэ .
3. “Шинэ баг”-төсөл хэрэгжүүлнэ.
4. Өвс тэжээлийн агуулах барина.
5. Уяачдын болон малчин залуусын нийгмийн асуудалд онцгой анхаарч ажиллана.

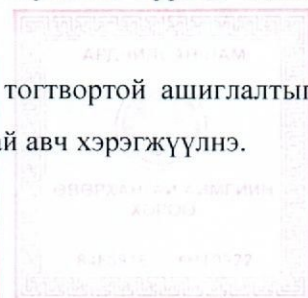
3.3. “ШИНЭ СУМ” ТӨСӨЛ

Иргэдийн оролцоотой “ШИНЭ СУМ” төсөл хэрэгжүүлнэ. Үүнд:

1. Сумын төвд ногоон байгууламж, дэд бүтэц, барилга байгууламж бүхий орчин үеийн сууринг хөгжүүлнэ.
2. Сумын шинэчлэлийн төслийг үе шаттайгаар хэрэгжүүлнэ.
3. Булаг шандны эхийг хамгаална.
4. Сумын төвийг камержуулах ажлыг стандартад нийцсэн камерын системтэй болгоно сайжруулсан байна.
5. Төмс, хүнсний ногооны төрөлжсөн зоорь барих ажлыг дэмжинэ.
6. Ахмад настнуудыг эрүүл амьдрах хөдөлгөөний дутагдлаас хамгаалах зорилгоор гудамж талбай, хорооллыг чийрэгжүүлэх тоног төхөөрөмжөөр ханган байрлуулах ажлыг хийж гүйцэтгэнэ. Мөн ахмадын өдөр өнжүүлэх төвийг хөгжүүлнэ.
7. Уяачдын болон малчин залуусын нийгмийн асуудалд онцгой анхаарч ажиллана.

3.4. БЭЛЧЭЭР АШИГЛАЛТ

1. “Хариуцлагатай нүүдэлчид” хөтөлбөрийн хүрээнд малын гаралтай түүхий эдийг мөшгөх тогтолцоог бүрдүүлнэ.
2. Малчдын хамтын оролцоонд тулгуурлан бэлчээр нутгийн тогтвортой ашиглалтыг хангаж, доройтсон бэлчээрийг сэргээх арга хэмжээг үе шаттай авч хэрэгжүүлнэ.

3. Бэлчээр хамгаалах зорилгоор мэрэгч амьтад болон байгаль орчинд сөрөг нөлөө ихтэй хортон шавьжыг устгана.

3.5. МАЛАЖ АХУЙ

1. Малыг тооноос илүү чанарт шилжүүлж, малын төрлийг зохистой харьцаанд хүргэж, эдийн засгийн ашигтай, технологид суурилсан мал аж ахуйг бодлогоор дэмжинэ. Иргэдийн санаачилгад суурилсан “Чинээлэг малчин” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.
2. Махыг зах зээлд нэвтрүүлэх хяналтын горимыг сайжруулж, малыг вакцин, туулгад бүрэн хамруулан эрүүлжүүлэх ухаалаг хяналтын системийг нэвтрүүлнэ.
3. Малын үүлдэр угсааг сайжруулна.
4. Хөдөөгийн малчин өрхийг дэмжин “Малжуулах хөтөлбөр”-ийг хэрэгжүүлнэ.
5. Гахай, шувуу, үржүүлгийн аж ахуй эрхлэх, хөгжүүлэх санаачилгыг дэмжинэ.

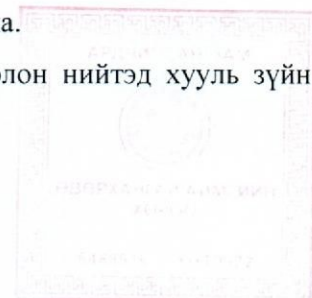
3.6. ГАЗАР ТАРИАЛАН

1. Тариалангийн зориулалттай газрын ашиглалтыг сайжруулахын зэрэгцээ газрын үржил шимийг хамгаалах, бүтээмж, үр ашгийг дээшлүүлэхэд чиглэсэн технологи, шинэчлэл хийж, “Газар тариалан” хөгжүүлнэ.

ДӨРӨВ. ХУУЛЬТАЙ МОНГОЛ

4.1. ИРГЭНДЭЭ ҮЙЛЧИЛДЭГ ЗАСАГЛАЛ

1. Төсөвт байгууллагуудын архивын сан хөмрөгийн хадгалалт хамгаалалтыг сайжруулж, архивын үйлчилгээг цахимд шилжүүлэх ажлыг шат дараатай авч хэрэгжүүлэн, архивын үйлчилгээг иргэдэд түргэн шуурхай хүргэх
2. Хүндэтгэн үзэх шалтгааны улмаас өөрийн биеэр ирж уулзах боломжгүй иргэд төрийн захиргааны албан тушаалтан, албан хаагчидтай онлайн болон гэрээр уулзах боломжийг бүрдүүлнэ.
3. Төрийн байгууллагаас гаргах шийдвэрт ард иргэд, төрийн бус байгууллагын оролцоог нэмэгдүүлж, төрийн үйлчилгээний шийдвэрийг шилэн болгож ажиллана.
4. Гаднаас ирж суурьшин ажиллаж байгаа багш, эмч, бусад албан хаагчдын нийгмийн баталгааг хангах зорилгоор түрээсийн дулаан байраар хангана.
5. Хууль сурталчлах, таниулах ажлын чанарыг дээшлүүлж, олон нийтэд хууль зүйн мэдээллийг шуурхай, үр дүнтэй хүргэж ажиллана.

6. Төсвийн зарцуулалт, төрийн өмчит аж ахуйн нэгжүүдэд тавих иргэний болон хөндлөнгийн хяналтыг нэмэгдүүлнэ.
7. Төрөөс зохион байгуулах аливаа төсөл, тендерийн сонгон шалгаруулалтыг авлига, ашиг сонирхлын зөрчлөөс ангид, олон нийтэд ил тод нээлттэй болгоно.
8. Нас, хүйс, нийгмийн бүхий л давхаргад гарч буй улс төрийн үзэл баримтлал ялгаварлал, дарамт, хүчирхийллийг ажлын байр, олон нийтийн бүх орчинд таслан зогсооход чиглэсэн үе шаттай арга хэмжээг тогтмол хэрэгжүүлнэ.
9. Хүүхэд, эмэгтэйчүүдийн эсрэг чиглэсэн гэмт хэрэг хүчирхийллээс урьдчилан сэргийлэх, гэр бүл, сургууль болон бусад бичил орчинд хүүхэд, эмэгтэйчүүдийн эрхийг ханган ажиллана.

ТАВ. АЮУЛГҮЙ, АМГАЛАН МОНГОЛ

1. Хүүхэд, эмэгтэйчүүдийн эсрэг хүчирхийллээс урьдчилан сэргийлэх, хамгааллын бүлэг байгуулна.
2. Цөлжилттэй тэмцэх шинэ технологийг нэвтрүүлж, энэ чиглэлээрх олон улсын сайн туршлагыг нэвтрүүлнэ.
3. Хог хаягдлыг цуглуулах, тээвэрлэх, хадгалах, дахин ашиглах, сэргээн ашиглах, дахин боловсруулах үйл ажиллагааг хувийн хэвшлийн байгууллагаар гүйцэтгүүлэх, хог хаягдлыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах зэргээр цогц үйл ажиллагааг шат дараалан авч хэрэгжүүлнэ.
4. Ой, рашаан, булаг хамгаалсан, өөрийн хөрөнгөөр нөхөн сэргээсэн иргэн, аж ахуйн нэгжийг дэмжиж ажиллана.

